

Erciyes University Journal of the Institute of Science and Technology

Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi

ISSN 1012-2354

Cilt (Volume): 32, Sayı (Issue): 1, Ocak/January-2016

<http://fbe.erciyes.edu.tr/>

YOZGAT ŞEHİR MERKEZİNİN BAŞLICA KENTLEŞME SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

*Funda ÇATALBAŞ¹

¹ Yüksek Şehir Plancısı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yozgat İl Müdürlüğü

ÖZET

Yozgat şehri, Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biridir. Yozgat ilinde 1980'li yıllardan sonra köyden şehre hızlı göç yaşanmış ve şehrin ihtiyaçları artmıştır. Artan ihtiyaçlara yöneticiler çözüm bulmakta geç kalmıştır. Bu durum köy-kent çatışmasıyla birlikte zaman içerisinde kent gelişiminde bazı sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yozgat şehrinde uzun süre üst ölçekli bir planın uygulamaya konulmaması, 1996 yılından sonra devamlı parçalı plan değişikliklerinin olması, halkın bilinçsiz davranışları kentte, çarpık yapılaşma, sosyal ve alt yapı alanlarının eksikliği, trafik ve otopark sorunu, yaya yollarının, iş merkezlerinin ve rekreasyon alanlarının eksikliği ve kentlilik bilincinin oluşmaması gibi bazı kentleşme sorunlarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Daha sağlıklı, güvenli, sürdürülebilir kent ve yaşam çevreleri için bu sorunların çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Bu çalışmada öncelikle, Yozgat şehir merkezinin kentleşme süreci, sosyo-ekonomik durumu ve potansiyelleri, mekânsal gelişimi ve zaman içerisinde yapılmış plan uygulamaları incelenmiştir. Daha sonra bu incelemelerden elde edilen bulgular doğrultusunda, Yozgat şehir merkezindeki kentleşme sorunlarının en önemlilerinin neler olduğu ortaya konulmuştur. Son olarak ise, Yozgat'ta kentsel sürdürülebilirliğin sağlanması ve daha yaşanabilir bir çevre için bu kentleşme sorunlarına çözümler üretilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Yozgat, Kentleşme Sorunları, Şehir Planlama.

MAJOR URBANIZATION PROBLEMS AND SOLUTIONS OF YOZGAT CITY CENTER

ABSTRACT

Yozgat city is one of the oldest settlements in Anatolia. Yozgat province experienced rapid migration from the village to the city in the 1980s and then increased needs of the city so it was late for administrators. In this case, has led to the emergence of some problems with the village-city conflict in the development of the city over time. Also not implemented long-term upper-scale plans in Yozgat, after 1996 segmented plans, unconscious public in the city, unplanned construction, lack of social, infrastructure areas and pedestrian pathways, traffic and parking problems, business centers and recreation areas, so it has led to the emergence of urban problems. This problems need to be resolved for more healthy, safe, sustainable urban and living environment. In this study firstly, urbanization, socio-economic status and potential, spatial development and implemented plans of Yozgat city center have been studied. Later, have been introduced what are the major problems of urbanization in Yozgat city center according to findings obtained from this study. Finally, solutions have to be developed of urbanization problems in order to ensure urban sustainability and more livable environment.

Key Words:

Yozgat, Urbanization Problems, City Planning.

1. Giriş

Toplumların ekonomik ve sosyal yaşamlarındaki köklü değişimler sonucu kırsal alanlarda çözülme gerçekleşirken, kentlerde yoğunlaşmalar ortaya çıkmaktadır. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde kentleşme sürecinde ekonomik cazibe merkezi haline gelen kent ve çevresi, hızlı ve plansız göç sonucu kent kimliğini kaybetmektedir. Kentlerde hızla artan nüfus, beraberinde çözümü olmayan kentleşme sorunlarına sebep olmaktadır. Özellikle kentsel altyapının yeterince geliştirilememesine bağlı olarak sosyal, kültürel alan, yeşil alan vb. yetersizliği, düzensiz yerleşmeler ve çevre kirliliği gibi kentleşme sorunları ortaya çıkmaktadır. Çalışmanın amacı, Yozgat şehir merkezindeki başlıca kentleşme sorunlarını tespit etmek ve bu sorunların bazılarının çözümler bulmaktır.

Makale üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, şehir merkezine ilişkin analizler yapılmış, bu analizlerde kentleşme sorunlarına neden olabilecek temel etkenler ele alınmıştır. Yozgat şehir merkezinde kentleşme sorunlarının oluşmasındaki temel sebepler; kırdan kente göç, Yozgat halkının kırsal bir toplum olması, genç nüfusun ve istihdam olanaklarının azlığı, turizm potansiyellerinin ve kaynaklarının yeterince değerlendirilememesi, parçacıl plan uygulamaları, yasal düzenlemelere uyulmaması ve halkın bilinçsizliğidir.

İkinci bölümde, şehir merkezine ilişkin yapılan analizler doğrultusunda, şehircilik ve imar mevzuatı ile ilgili kaynaklardan yararlanarak bulgular elde edilmiş ve Yozgat şehir merkezinin kentleşme sorunlarının bir kısmı ortaya konulmuştur. Bunlar; çarpık kentleşme, yanlış veya sürdürülebilirliği olmayan planlama kararları, kentsel donatı ihtiyaçları, ulaşım, otopark vb. sorunlar, kentlilik ve koruma bilincindeki yetersizliklerdir. Sürdürülebilir ve daha yaşanabilir kentler için bu sorunlara çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Üçüncü bölümde ise, tespit edilen bu kentleşme sorunlarına çözümler üretilmeye çalışılmıştır. Yozgat kentleşme sorunlarının önüne geçmek için, 3194 İmar Kanunu ve ilgili mevzuatın uygulanması, çarpık yapılaşmanın önlenmesi, sürdürülebilir imar planlarının uygulamaya geçirilmesi, kamu yararı önceliğinin sağlanması, kültür ve doğal varlıkların korunması ve kentli hakları gibi kentle alakalı konularda etkin çözümler ortaya konulmalıdır.

2. Materyal ve Yöntem

Araştırmanın ana kaynağını, imar mevzuatı, şehirde yapılan inceleme ve gözlemler, Yozgat Belediyesi ve Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü'nden elde edilen bilgi ve belgeler oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra, çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgilerden de yararlanarak kentleşme sorunlarına çözüm önerileri sunulmuştur.

Çalışmada betimsel ve mekânsal analiz yöntemleri kullanılarak, şehir merkezindeki çarpık yapılaşma, ulaşım sorunu, kentsel donatı eksikliği, planlama kararlarındaki hatalar gibi bazı kentleşme sorunlarına çözüm arayışları bulunmaya çalışılmıştır.

3. Araştırma/Analiz

Yozgat'ın Tarihi ve Kentleşmesi

Yozgat Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biridir. Şehirde Hitit Krallığı'ndan Osmanlı Devleti'ne kadar birçok medeniyet hüküm sürmüştür. Yozgat ili, tahminen 5000 yıllık bir geçmişe sahiptir. Hititler döneminde, bugün Çorum sınırları içinde bulunan Hattuşaş antik şehri kurulmuştur (Coğrafya-1 Mufassal, 2014). Yozgat'ın gelişip büyümesi Çapanoğulları döneminde (18.yy.-19.yy. başlarında) olmuştur. Çapanoğulları Yozgat'ın şehirleşmesi için cami, okul, han, dükkân, çeşme vs. inşa etmişlerdir. Çapanoğulları döneminde 1780 li yıllarda, Yozgat, 80 dükkânlık bir çarşı, bir han ve büyük bir camiye (Çapanoğlu Cami) sahip bir kent görünümündedir (Sakin, 2012).

Yozgat şehri, coğrafi olarak Anadolu yarımadasının merkezine yakın bir bölgede, denizden yaklaşık bin metre yüksekliğe sahip bir plato üzerine yerleşmiştir. Yozgat kentinde, fiziksel açıdan gelişmeyi engelleyerek mekânsal gelişime etki edecek doğal eşikler bulunmaktadır. Bu eşikler; %30'dan fazla eğimli alanlar, orman alanları, tarımsal açıdan yasaklı alanlar, taşkın ve sulama sahaları olarak sıralanabilir. Ayrıca, kentin batısında, kuzey-güney yönünde geçen enerji nakil hatları, kentsel sit alanları, arkeolojik sit alanları ve tescilli kültür varlıkları ile kentin kuzeyindeki içme ve sulama amaçlı göletin koruma sınırları, gelişmeyi sınırlandırıcı eşiklerdir (ÇDP, 2014).

Yozgat'ın Nüfusu ve Sosyo-Ekonomik Durumu

Şehrin nüfusu 2000 yılına kadar sürekli artmış, fakat bundan sonra hızla düşmeye başlamıştır. 1990 yılında Yozgat nüfusu 579.150 kişi iken 2000 yılında kişi sayısı 682.919 olmuştur. Fakat 2000 yılından sonra nüfus hızla azalarak 2014 yılı adrese dayalı nüfus sayım sonucuna göre Yozgat nüfusu 432.560 kişidir (TÜİK, 2014). 1960-2008 yılları arasında Yozgat ilinin yıllık nüfus artış hızı ortalama % 0.42 iken, hızla düşerek 2013-2014 yıllarında yıllık nüfus artış hızı binde -26.6 ile Türkiye yıllık nüfus artış hızının (binde 13.3) altında kalmaktadır.

İlin nüfus artış hızının düşüşünde dışarıya verdiği göçün önemli ölçüde etkin olduğu düşünülmektedir. 2013 yılında, toplam nüfusun %40'ı belde ve köylerde geri kalanı ise il ve ilçe merkezlerinde yaşamaktadır. 2013 yılında km²'ye düşen 32 kişi nüfus yoğunluğu ile Türkiye nüfus yoğunluğu değerinin (100) altında kalmaktadır (TÜİK, 2013). Yozgat şehirleşme oranı (%56) Türkiye ortalamasının (%76) çok altında kalmaktadır (ORAN, 2014). Şehirleşmenin düşüklüğü, aslında birçok sorunun da kaynağını göstermektedir. Düşük eğitim düzeyinden yetersiz insan sermayesine kadar birçok sorunun kaynağında, Yozgat'ın bir şehir toplumu değil daha çok kırsal bir toplum olması yatmaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2003 yılında gerçekleştirdiği İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması Raporuna göre Yozgat 64. sırada gelmektedir. Dördüncü derecede gelişmiş iller listesinde yer alan Yozgat'ın nüfus artış hızı ve yoğunluğu, ülke ortalamasının oldukça altındadır. İstihdamın büyük bir kısmı tarım ağırlıklı olmakla beraber, kırsal nüfus başına düşen tarımsal üretim, ülke ortalamasının altında bulunmaktadır.

Bunun başlıca nedeni, tarım sektöründe önemli ölçüde yaşanan gizli işsizlik sorunudur (SEGE, 2003). Yozgat, coğrafi olarak Anadolu'nun merkezinde 14 ilçesiyle, tarım sektörünün ağırlıkta olduğu gelişmekte olan bir kenttir. İlin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Yozgat kentinde yaşayan halkın %77'si tarım, % 18'i ticaret ve hizmet, % 5'i sanayi sektörlerinde çalışmaktadır. Yozgat, tarım ekonomisinden, sanayi ve hizmet ekonomisine geçerek, sosyo-ekonomik gelişimini hızlandırma çabası içindedir. Bu çabaların en önemlisi turizm sektöründeki girişimlerdir. Özellikle jeotermal kaynakların turizme kazandırılması yönünde girişimlerde bulunmaktadır (ORAN, 2011a).

Coğrafi konumu ve jeolojik özelliklerinden dolayı Yozgat ilinin, jeotermal kaynak potansiyeli oldukça fazladır (MTA, 2014). Yozgat'taki jeotermal sahaların çoğu kaplıca, seracılık ve konut ısıtma olarak kullanılmaktadır (Kervankıran ve Kılıç, 2014). Yozgat var olan alternatif enerji kaynaklarının bir kısmını teknik ve ekonomik nedenlerle kullanamamaktadır (ORAN, 2015).

Yozgat şehri, uluslararası sistemden kopuk, süreç içinde fazla gelişemeyen, kırsal nitelikli bir kent görünümündedir. Yozgat ilinin çevre illere erişebilirliği üst düzeyde olmasına rağmen, sanayi ve dolaylı olarak istihdam alanında beklenen hamle bir türlü sağlanamamıştır. İl göç veren bir yapıya sahiptir. Göç veren kesimin genellikle çalışma yaşındaki genç nüfus olması işgücü yapısını olumsuz etkilemektedir (Paksoy, 2004).

Yozgat'ın Turizm Potansiyeli

İlde çok sayıda antik kent, tarihi eser ve höyüğün yanında, Merkez İlçe'deki Türkiye'nin ilk milli parkı olarak tescil edilen zengin bir flora ve fauna varlığına sahip Yozgat Çamlığı Milli Parkı, Çayıralan ve Akdağ ormanları, Karanlıkdere Mesiresi, Kazankaya Vadisi, Sarıkaya, Sorgun ve Yerköy kaplıcaları ilin en önemli turizm değerlerini oluşturmaktadır olup, ilde çeşitli doğa sporları ile günübirlik ve termal turizm potansiyelleri bulunmaktadır (ÇDP, 2013).

Bunlar dışında kentteki birçok höyük, kent merkezine 3 km. uzaklıktaki Çeşka Kalesi, Sarıkaya ilçesindeki Roma Hamamı, Merkez ilçeye bağlı Şahmuratlı köyündeki Kerkenes Antik Şehri kentin başlıca kültür turizmi mekânlarındandır. Bunlar dışında kent merkezinde çok sayıda tarihi sivil mimari eser bulunmaktadır (Yozgat Belediyesi, 2008).

Şekil 1. Yozgat Saat Kulesi

Bu eserlerden Saat Kulesi (Şekil 1) ve Çapanoğlu Cami (Şekil 2) en çok ziyaret edilen yerlerdendir. Yozgat şehrinde turizm alanlarının yeteri kadar tanıtımının yapılmamış olması ziyaretçi sayısının da yetersiz sayıda olmasına neden olmaktadır.

Şekil 2. Çapanoğlu Cami

Türkiye'deki ilk Milli Park alanı olan Yozgat Çamlık Milli Parkı 1958 yılında tescil edilmiş olup, konum itibarı ile kent merkezi ile bitişik bulunan tek milli park özelliği taşımaktadır (Şekil 3) (Ayten ve Dede, 2007). Bu durum, Milli Parkın dengeli biçimde koruma-kullanma dengesinin sağlanmasında bazı sakıncalar yaratabilmektedir.

Çamlık Milli Parkı, turizm bakımından en önemli merkezlerden biri olup kentin rekreasyonel ihtiyacını karşılaması açısından önemlidir (Akarsu, 2007). Çamlık Milli Parkı'nın korunması ve bugünkü ticari ve kamu hizmetlerinin yoğun olarak görüldüğü turizm aktiviteleri ile geliştirilmesi, Yozgat'taki turizm istihdamının artması ve şehrin geleceği bakımından önemlidir.

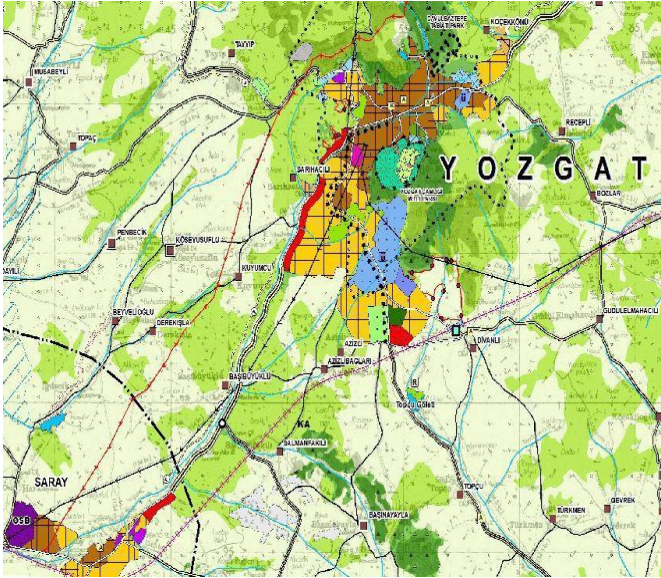
Şekil 3. Çamlık Milli Parkı

Yozgat ili kaplıcaları sayesinde termal turizmde çok büyük bir potansiyele sahiptir. Buna karşılık, Yozgat ili kaplıcalarının yeteri kadar turist çektiği söylenemez. Bunun en önemli nedenleri arasında; etkili tanıtım faaliyetlerinin olmaması, nitelikli turizm tesislerinin yetersiz olması ve yeşil alan imkânlarından yoksun olması sayılabilir (Kervankıran ve Kılıç, 2014).

Ayrıca kent parkı özelliğindeki aktif yeşil alanlar dışındaki yeşil alanlar genelde komşuluk üniteleri göz önüne alınarak uygun büyüklükte konut alanları içerisinde planlanmıştır. Mevcut durumda yoğun yapılaşmanın bulunduğu kent merkezi ise uygun yeşil alanlar planlanarak rahatlatılmaya çalışılmıştır (İller Bankası, 2011).

2011 yılında yapılan ilave revizyon imar planının günümüzde henüz tam anlamıyla uygulamaya geçilmediği görülmektedir. 3194 sayılı İmar Kanunu'na göre, belediyeler imar planları yürürlüğe girdikten sonra bu planları uygulamak üzere beş yıllık imar programları hazırlamak zorundadır. Yozgat Belediyesi'nin beş yıllık imar programı olmadığından, söz konusu planlar da uygulamaya konulamamaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 2013 yılında onaylanan 1/100000 ölçekli Yozgat-Sivas-Kayseri Çevre Düzeni Planında 2025 yılına kadar Yozgat şehri için kentsel gelişmeyi hızlandıran uygulamalar önerilmektedir (Şekil 5).

Şekil 5. 1/100000 ölçekli Yozgat-Sivas-Kayseri Çevre Düzeni Planı

Çevre Düzeni Planına göre; şehrin güneyindeki Kayseri Yolu ve Ankara yolu konut gelişme alanı, ticaret alanı, yeşil alan ve diğer kullanımlara açılmıştır. Şehrin kuzeyinde kalan bazı bölgelerde de konut gelişme alanları bulunmaktadır. Ayrıca planda şehir içi tramvay güzergâhı da önerilmektedir.

Çevre Düzeni Planında da şehrin gelişmeye en uygun kesimi, ana arterlerin güney-batı istikametinden geçmesi, üniversite kampus alanının ve hızlı tren güzergâhının Divanlı yolunda olması, şehrin diğer bölgelerinin verimli tarım arazileri ve doğal eşiklerden oluşması nedeniyle güney-batı istikametinde planlanmıştır. Şehrin gelişim makro formu, güney-batı istikametindeki Saray ilçesi ve Topçu Göleti yönünde olacağı düşünüldükçe alt ölçekli planlarda bu bölgelerdeki sosyal donatı alanlarının artırılması gerekmektedir.

Ayrıca ÇDP plan esaslarında Çamlık Milli Parkı ve orman alanları gibi alanlara koruma kararları getirilirken, kent içerisine büyük kentsel yeşil alanlar da önerilmiş, Yozgat şehrinin yeşil alan ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır.

Şehrin doğal nitelikleri göz önüne alınarak, kullanım türleri ve yapılanma koşulları alt ölçekli planlarda belirlenmek üzere, bazı bölgelerde temalı parklar, spor alanları, fuar ve rekreasyon alanları v.b. gibi kullanımlar önerilmiştir. 2013 yılında onaylanan 1/100000 ölçekli Yozgat-Sivas-Kayseri Çevre Düzeni Planı, henüz tam anlamıyla uygulamaya geçirilmemiş olmakla birlikte, bu planların uygulanmasının Yozgat şehrinin geleceği bakımından olumlu sonuçlar doğurması beklenmektedir.

3.Bulgular

Yozgat ilinde 1980'li yıllardan sonra köyden şehre hızlı göç yaşanmış ve şehrin ihtiyaçları artmıştır. Bu artan ihtiyaçlara yöneticiler çözüm bulmakta geç kalmıştır. Bu durum köy-kent çatışmasıyla birlikte zaman içerisinde kent merkezinde bazı sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ayrıca Yozgat şehrinde uzun süre üst ölçekli bir planın uygulamaya konulmaması, 1996 yılından sonra devamlı parçalı plan değişikliklerinin olması, idarecilerin planların uygulanmasında yasal düzenlemelere göre hareket etmemesi, halkın bilinçsiz davranışları kentte, çarpık yapılaşma, sosyal ve alt yapı alanlarının eksikliği, trafik ve otopark sorunu, yaya yollarının, iş merkezlerinin ve rekreasyon alanlarının eksikliği ve kentlilik bilincinin oluşmaması gibi bazı kentleşme sorunlarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Yozgat Şehir Merkezi Kentleşme Sorunları

a) Çarpık Kentleşme

Çarpık kentleşme, şehirlerin herhangi bir denetim gücü olmadan ve plansız olarak rastgele ve her türlü planlamadan uzak bir biçimde büyümesidir. Herhangi bir estetik kaygı gözetilmeden, insanların doğal ihtiyaçları dikkate alınmadan ve mevcut tarihi dokunun korunması düşünülmeden gerçekleşen bu kentleşme türü mevcut yerleşim birimlerinin tarihsel, kültürel ve doğal kaynaklarının tahrip olmasına sebebiyet vermektedir (Hasol, Tabanlıoğlu ve Tekeli, 1991). Çarpık kentleşme ya da kentleşmemeye, bir yandan kent standardı yakalanmaya çalışılırken, diğer yandan kentlerin köyleşmesi olarak tanımlanabilir (Gümüüşçü ve Yenigün, 1997). Kırsal yaşam kültürü ile yeni ve plansız imar alanları arasında gelişmeye çalışan Yozgat şehri çarpık kentleşme ve görüntü kirliliği sorunu ile karşı karşıyadır (Şekil 4).

Şehirlerdeki yapıların yoğunluğu, altyapı, yetişmiş insan gücü, ulaşım, haberleşme ve çeşitli hizmet imkânları kırsal alanlardaki nüfusu hızla çekmiştir. Bunun sonucunda şehirlerde fiziki olarak gecekondular görünümünde olmayan fakat altyapı ve hizmet tarzı açısından düşük standartta konut alanlarının oluşum sorunu ortaya çıkmıştır (Yenigün ve Şenocak, 1999). Yozgat kentinde altyapı projelerinin yeterince kapsamlı ve uzun vadede çözüm üretecek durumda olmadığı, konut alanlarının gecekondular görünümündeki yapılaşmalardan oluştuğu görülmektedir. Yozgat şehir merkezi, nüfus yoğunluğunun büyük kısmının Lise Caddesi üzerinde toplanması ve Lise Caddesine alternatif yeni bir cadde olmamasından dolayı şehir merkezinde işyerleri ve kira bedellerinin yükselmesine ve çarpık yapılaşmalara sahne olmaktadır.

Kent Park ve çevresinde yaklaşık 13-18 katlı yeni binalar yapılarak şehirleşme adına bazı gelişmeler yaşanmaktadır.

Fakat bu çok katlı yapılaşmaların da imar planı yönetmeliklerindeki şartları taşımadığı, yüksekliğe bağlı olarak yapılar arasındaki mesafelerin çok az olduğu görülmektedir (ÇŞB, 1985). Söz konusu bölge yeşil alandan ve estetik görüntüden uzak olarak planlanmasına rağmen, şehrin sakinleri tarafından iç mimari yapının beğenilmesi, Kent Park'a ve kamu kurumlarına yakınlığı sebebiyle diğer bölgelere nazaran daha çok tercih edilmekte olup nüfus yoğunluğu bu bölgelerde giderek artmaktadır.

Şehirdeki yapılaşmalar incelendiğinde; genel olarak bitişik nizam planlandığı görülmekte, bu uygulamanın yeni yerleşme alanlarında dahi devam ettirildiği gözlenmektedir. Yozgat şehrindeki soğuk iklim şartları sebebiyle veya arsadan daha çok kar elde etme amacıyla yapıldığı öne sürülen bitişik nizam yapılaşmanın şehrin görüntüsünü oldukça kirlettiği görülmektedir. Şehir içerisindeki bazı parsellerin de yola çekme mesafeleri imar mevzuatına uymamaktadır (ÇŞB, 1985). Ayrıca kadaströ parsellerindeki biçimsizliklerin yapının da parsel düzgün oturamamasına sebep olmakta, bu da düzensiz yerleşimi beraberinde getirmektedir.

Kentsel alan sınırı içerisindeki yapı ve kullanımların arasında büyük oranda boşluklar (yapılaşmamış alan) (%14) bulunmaktadır. Büyük boşlukların oluşmasında en büyük etkenlerden birisi daha önceki yıllarda nüfus-gelişme dengesi gözetilmeden yapılan ilave plan çalışmalarıdır (Yozgat Belediyesi, 2008). Kentteki konutların çok büyük bir bölümü 2 veya 3 katlıdır. Yozgat'ta özellikle gelişme eğilimlerinin fazla olduğu kent merkezi ile yeni gelişen alanlarda dönemler içerisinde yapılan plan değişiklikleri ile kat artışları yapılmıştır. Bu artışlar kent mekânında kat yükseklikleri ve kent estetiği açısından bir düzensizlik oluşturmaktadır. Kent geneline bakıldığında konutların yarısından fazlasının kötü kaliteli olduğu görülmektedir. Bu düzensizlik, çarpık yapılaşma sorunlarını ortaya çıkarmaktadır.

b) Planlama Kararlarına Bağlı Kentleşme Sorunları

Şehirlerdeki otogarların yer seçiminde zaman içerisinde araç trafiği, nüfus yoğunluğu, gürültü ve mekânın büyüme potansiyeli de göz önüne alınarak şehir yoğunluğunun olmadığı bölgelere yapılmasına dikkat edilir (Polat, İşli ve Güngör, 2011). Yozgat otogarının mevcut yerleşimi Yimpaş, panorama, okul, kamu kurumları ve iş merkezleri gibi alanlar sebebiyle yoğun bir bölgede bulunmakta olup daha fazla gelişim imkânı bulunmamaktadır. Yozgat otogarı zaman içerisinde şehrin merkezinde kalmış olup, halen bir şehir otogarı görünümüne sahip değildir. Otogar alanının şehrin dışına alınmasıyla birlikte, şehrin gelişim yönü değişerek ekonomik canlanma sağlanabilir. Otogar gibi çekim alanları şehrin güney-batı istikametindeki bölgelere önerilerek, bu bölgelerdeki mekânsal gelişim Çevre Düzeni Planı'nda olduğu gibi hızlandırılabilir.

Üniversiteler, bir yerel kalkınma ve kentleşme politikası aracı olarak önemli işlevlere sahiptirler. Üniversiteler kuruldukları yerin çehresini, kültürünü değiştirmek, eğitim seviyesini yükseltmek gibi işlevlerinin yanında kente ekonomik anlamda olumlu katkı yapmaktadır (Sümer, 2014).

Kampus üniversiteleri, tüm kullanıcılarının akademik, sosyal, sanatsal, kültürel ve sportif gereksinimlerinin büyük bir bölümünü kendi içinde karşılamak zorundadır.

Bu nedenle de uygun yerleşim planlarına, özgün yapılara ve çevre düzenleme çözümlerine gerek duyulmaktadır.

Üniversitelerdeki eğitim süresince kampüs yaşam biçimini özümsemiş genç insanlar, burada elde etmiş oldukları olumlu deneyim ve tecrübeleri, üniversite hayatından sonra bulunacakları ortamlara model olarak taşımaktadırlar. Bu bakımdan, kampüslerdeki rekreasyonel olanaklar ve bunlara dayanan yaşam biçiminin zenginliği ve kalitesi en az üniversitelerde verilen uzmanlık eğitimi kadar önemlidir (Küçükbay, 2003; Irgatoğlu, 2011). Bozok Üniversitesi kampüs alanı şehirden kopuk ve şehrin kültürünü değiştirme, eğitim seviyesini yükseltme, kente ekonomik anlamda olumlu katkı yapma, yeşil alan ve sosyal ihtiyaçları karşılama noktasında yetersiz kaldığı görülmektedir.

Bozok Üniversitesi Kampüs tasarımında kullanıcıların rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayacak kullanımların yeterli derecede olmadığı görülmüş olup, kampüsün konumlandırıldığı alan incelendiğinde; batıdan doğuya doğru giderek artan eğimli bir alan olması, kampüsün tam ortasından geçen yüksek gerilim hattının varlığı ve jeolojik yapının peyzaj tasarımı açısından uygun olmaması açısından yer seçimi kararının yanlış olduğu söylenebilir (Irgatoğlu, 2011). Bozok Üniversitesi'nin kente hareketlilik kattığı görülmekte fakat diğer büyük illerimizdeki üniversite alanlarıyla ve gelişimleriyle karşılaştığımızda dinlenme, yeşil alan, spor tesisi, kültür merkezi vb. faaliyetler bakımından kampüsün yetersiz kaldığı gözlenmiştir.

c) Sosyal Donatı, Yeşil Alan vb. İhtiyacına Bağlı Kentleşme Sorunları

Şehrin tüm ihtiyaçları merkez civarındaki birkaç mahalleden karşılanmaktadır. Şehir merkezinden uzaklaştıkça ticaret alanları, yeşil alan, sağlık tesisi vb. alanlar yok olmakta adeta merkeze uzak bölgeler terk edilmiş ölü alan izlenimi yaratmaktadır. Kentin tüm bölgelerine canlılık katacak projelere ihtiyaç vardır.

Kaliteli bir yaşam çevresi ve kent dokusu; yapılar, ulaşım olanakları ve açık ve yeşil alanlar arasındaki dengeli bir mekânsal ilişkinin sonucudur (Emür ve Onsekiz, 2007). Kentsel yeşil ve açık alanlar kentlerin sağlıklı gelişimi bakımından önemlidir. İnsan yerleşmelerinde yeşil alanlar işlevsel açıdan önem taşır. Özellikle iklim kontrolü bakımından önemlidir. Yapılaşmış alanlar çabuk ısınır çabuk soğur. Yeşil alanlar ile yapılaşmış alanlar arasındaki ısı farkının yarattığı rüzgâr yaşam çevre kalitesini artırır (Bademli, 2003b). Kentsel planlamada yeşil alan standardı 3194 İmar Kanunu'nun Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliği'ne göre, 10m²/kişi'dir.

Yozgat kent merkezinde kişi başına düşen yeşil alan miktarı ise 1,96 m²'dir (Yozgat Belediyesi, 2008). Şehirde Cumhuriyet Meydanı Parkı ve Kent Parkı haricinde şehrin yeşil alan ihtiyacını karşılayan büyük alan bulunmamaktadır. Dolayısıyla Yozgat şehir merkezinde yaşam kalitesinin artırılması için büyük ölçekli parklara ihtiyaç vardır.

d) Ulaşım ve Otopark vb. Altyapı Sorunları

Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik Hükümlerine göre taşıt yolları en az 10 m. olması gerekmektedir.

Şehir merkezindeki taşıt yollarının darlığı, bazı yolların çok dar olmasına, ara sokaklarda ve tali yollarda tıkanmalara yol açmakta, zaten otopark sorunu yaşayan halkı daha da zor durumda bırakmaktadır. Yozgat ilinin ulaşım altyapısının eksik olduğu görülmektedir.

İlin sınırları içerisinde ve şehir içindeki yollar düzgün asfalt sistemine sahip olmayıp gürültü, estetik, insana ve taşıta verdiği zarar bakımından bir şehir oluşumunu yansıtmamaktadır.

Kentlerde asıl olan insan, insan etkinlikleri ve hareketi olduğuna göre; kentsel planlamada önceliğin yaya ulaşımında olması; araç ulaşımının yaya ulaşımını destekleyen, kolaylaştıran, hızlandıran bir olgu olarak algılanması esastır (Bademli, 2003a). Bu nedenle bütün yerleşim merkezlerinde, örgün ve yaygın yaya kaldırımı ağının bulunması, en temel yaya hakkıdır. Araçlar, yaya kaldırımına park etmemelidir. Toplu taşıma dışındaki araçlar, merkeze girmemeli, yaya bölgeleri giderek bütün merkezi kapsayacak biçimde genişletilmeli, yaya ve bisiklet trafiğini korumak üzere yol sistemleri uyarlanmalı ve hız sınırlamaları yapılmalıdır (İHD, 2012).

Şehir merkezinde Adnan Menderes Bulvarı ve Lise Caddesi haricinde yaya yürüyüş alanları bulunmamakta, boş olan her yer otopark olarak kullanılmaktadır. Nüfus yoğunluğunun şehir merkezi ve özellikle Lise Caddesi üzerindeki fazlalığı, kapalı taşıt park alanlarının yoksunluğu sebebiyle trafik tıkanmalarına, düzensizliğe ve otopark sorunlarına sebep olmaktadır.

e) Kaynak ve Potansiyellerin Yeterince Kullanılmaması

Yozgat jeotermal enerji ve maden yatakları bakımından zengindir. Yozgat var olan enerji kaynaklarının bir kısmını teknik ve ekonomik nedenlerle kullanamamaktadır. Yozgat şehrinin sosyo-ekonomik gelişimi için mevcut potansiyellerin ve enerji kaynaklarının verimli kullanımı ve geliştirilmesi, yeterli sermaye ve işgücünün olması önem arz etmektedir. Yozgat ili; konumu, ulaşım imkânları, tarihi mirası, kaplıcaları ve doğal güzellikleri ile turizm açısından önemli potansiyeller taşımaktadır. Bu potansiyellerin yeterince değerlendirilememesi ve tanıtımının yapılamaması, ziyaretçi sayısının da yetersiz sayıda olmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda mevcut turizm potansiyellerini geliştirmeye yönelik turizm aktivitelerinde de eksiklikler bulunmaktadır.

f) Kentlilik ve Koruma Bilincindeki Yetersizlikler

Türkiye'nin ilk milli parkı olan Çamlık Milli Parkı günümüze kadar korunmuş ve işletilmiştir. Ancak kullanıcılara göre, yeterli ilginin ve desteğin gösterilmediği belirtilmektedir (Aytan ve Dede, 2007). Günümüzde ise Orman ve Su İşleri Bakanlığınca koruma altında olup, yeterli derecede olmasa da korunmaya çalışılmaktadır. Şehir merkezindeki yapıların kat sayılarındaki farklılıklar ve çarpık yapılaşmalar sonucu kent estetiği bozulmuş durumdadır. Ayrıca kentte yer alan konutların bakımsızlığı, yerlere atılan çöpler, bahçeli evlerde yetiştirilen hayvanların atıkları, mahalle aralarındaki yolların kaplanmasının yetersizliği kentte görsel kirliliğe de yol açmaktadır. Yozgat halkının kent kimliği ve kentlilik bilincinin yerleşmesi gerekmektedir.

5. Tartışma ve Sonuç

Yapılan araştırma sonucunda Yozgat şehir merkezinin en önemli kentleşme sorununun çarpık yapılaşma olduğu ortaya çıkmıştır. Şehirdeki çarpık yapılaşmayı önlemek için öncelikle şehirdeki yöneticiler, üniversite, şehir plancıları ve sivil toplum organlarına aktif görevler düşmektedir. Yasal düzenlemeler ile imar mevzuatına aykırı yapılaşmalar için kesin yaptırımlar uygulanmalıdır. Kentleşme sorunlarının çözümü için parçacıl plan değişiklikleri yerine, Yozgat kenti için daha planlı, bütüncül, katılımcı ve koordineli bir planlama anlayışı hayata geçirilmelidir.

Yozgat kentindeki çarpık yapılaşma sorununun giderilmesi, her şeyden önce kentsel altyapı projelerinin imar çalışmaları öncesinde, kapsamlı olarak yapılmasına ve imar planlarının sürdürülebilirliğine bağlıdır. İmar planları hazırlanırken İmar Kanunu ve ilgili yönetmelik hükümleri uyarınca, planın kademesi ve türüne göre üst kademe planlar, planlama ilkeleri, yapılan analiz ve kararlar esas alınarak planın kent bütününe ve çevresine etkisi ve uyumu, ulaşım sistemi ile bütünleşmesi, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarının sağlanması, kentsel doku ve yaşanabilirlik hususlarına dikkat edilmelidir.

Kentsel desantralizasyon ve yenileme sürecinde yeni gelişmeler alçak katlı, düşük yoğunluklu ya da yeşil alanlarla kaplı düşük yoğunluklu yüksek katlı olarak tasarlanabilir (Tunçer, 2000). Yozgat için de bu tür uygulamalarla daha yaşanabilir çevreler oluşturulabilir. Özellikle Kent Park civarındaki imar kanunlarına aykırı yapılaşmış yüksek katlı apartman blokları tekrarlanmamalı, şehrin genelinde imar yönetmeliklerindeki şartları taşıyan konut adaları, küçük ölçekli park alanları ve çocuk bahçeleri planlamalarına izin verilmelidir.

Şehir merkezindeki kentleşme sorunlarını azaltabilmek için, şehir merkezinin batısında kalan daha az yoğun bölgelerde yeni alternatif caddeler açılmalı, özellikle şehir merkezinin batısında cazibe merkezi olan Çapanoğlu camisi ve çevresi değerlendirilerek şehrin nüfus yoğunluğunun batıya doğru kayması sağlanmalıdır. Çarpık yapılaşma sorunlarının ve kentsel alan içerisindeki boşlukların azaltılması için imar planları daha bütüncül ve kapsamlı olacak şekilde yapılmalı ve uygulamaya geçirilmelidir.

Kent geneline bakıldığında konutların yarısından fazlasının kötü kaliteli olduğu görülmektedir. Özellikle kentin çeperlerinde ve yamaç yerleşimlerinde imar ve fen şartlarına uygun olmayan kötü kaliteli konut grupları yoğun olarak gözlemlenmektedir. Kent içerisinde dolu-boş dengesi gözetilerek mevcutta hazırlanan Çevre Düzeni Planı ve İmar Planı'na göre planlama yapılmalıdır. Konut kalitesini yükselten uygulamalar hayata geçirilmeli, çarpık yapılaşmalar İmar Kanunu ve yönetmeliklerindeki şartlara göre yeniden düzenlenmelidir.

Kent merkezinde bulunan kamuya ait boş araziler belediyenin yatırım yapmasına uygun donatı alanları olarak planlanmalı, yeni planlanacak konut bölgeleri için yeterli büyüklüklerde sosyal ve teknik altyapı alanlarının ayrılması gerekmektedir.

Yozgat ilinin ikinci temel kentleşme sorunu, gelişim makro formunu etkileyen ve yoğunluğun belli bölgelerde artmasına sebep olan planlama kararları sonucu oluşan kentleşme sorunlarıdır.

Bu sorunların çözümü için, öncelikle otopark şehir merkezinin dışına alınmalı üniversite yoluna yakın bir alana yapılarak şehre önerilebilecek yeni çevre yolu ile diğer komşu illere bağlantısı yapılmalıdır. Böylece Sivas yolu üzerindeki baskı azalarak şehrin gelişim makro formu Kayseri yoluna doğru değişecektir. Mevcut otopark alanı şehir trafiğini rahatlatmak amacıyla otopark alanı olarak kullanılabilir. Büyük otobüs firmalarının kentten geçmesi için şehir çevre yolu gibi ana arterlerle diğer illere bağlanmalıdır. Bozok Üniversitesi kampusu ile şehir merkezi arasında öğrencilerin ve halkın akademik, sosyal, sanatsal, kültürel ve sportif ihtiyaçlarına yönelik uygulamalar hayata geçirilerek şehrin çevre düzeni planındaki gibi üniversite alanı istikametinde gelişimi de hızlandırılmalıdır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 12.11.2013 tarihinde onaylanan Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı (Şekil 4) doğrultusunda şehrin batıya doğru Yozgat-Ankara yolu ve Yozgat-Kayseri yolu istikametinde gelişimini destekleyici kamu kurumları, alternatif yollar, otopark, hastane ve konut gelişme alanları bir an önce uygulamaya konulmalıdır. Hızlı tren projesiyle birlikte üniversite yolunun daha da canlanacağı öngörülebilir.

Üçüncü kentleşme sorunu kentsel donatılardaki eksikliklerdir. Yozgat şehrinde genel olarak yeşil ve açık alan, sosyal donatı miktarının az olduğu görülmüştür. Kentte artan nüfusa birlikte zaman içerisinde oluşan sosyal donatı, yeşil alan vb. ihtiyacına bağlı kentleşme sorunlarının çözümü için, yeni yerleşim birimleri canlandırılmalı, kent merkezine uzak bölgelerin sosyal donatı ve kentsel altyapı ihtiyaçları giderilmelidir.

Şehrin batısındaki Ankara yolu girişinde dere yatağı çevresi hem sağlık hem de güvenlik açısından yeşil alan kullanımına ayrılabilir. Dere yatağı dezenfekte edilerek kötü kokulara karşı önlem alınmalı ve yeşil alanla irtibatlandırılarak kent girişi daha cazip hale getirilmelidir. Yozgat ilinde tüm mahallelere hizmet edebilecek kent parkı ölçeğinde çocuk parkı, millet parkı ve rekreasyonel alanlara ihtiyaç vardır. Şehirlerin yaşanabilirliğinin artırılması için, insan-tabiat ilişkisinin en yüksek seviyede tutularak şehir içinde ve uzak/yakın çevresinde kent insanının rekreasyon alanı ihtiyacının en iyi şekilde karşılanması gerekir. Yozgat şehir merkezinde yeşil alan bakımından zengin yapılaşmalara izin verilerek şehirde daha yaşanabilir bölgeler oluşturulmalıdır.

Yozgat kenti için tüm dünyada olduğu gibi geleceğe yönelik planlama anlayışı uygulanmalıdır. Her yerel birim (mahalle) planında, spor alanları, aktif ve pasif yeşil alanlar, rekreasyon alanları, sosyal donatı alanları, çocuk oyun alanları yer almalıdır. Kişi başına düşen yeşil alan oranları bu günkü yasal standartların çok üstünde olmalıdır. Yeşil alan standartları şehrin iklimsel olarak yetersiz olan kesimlerinde bile olabildiğince yüksek tutulmalıdır.

Mevcut ticari faaliyetlerin yer aldığı kent merkezindeki yapı ve nüfus yoğunluğunun dengelenmesi açısından kentin uygun alanlarında yeni ticari merkezlerin oluşturulması, kentin üst ölçekli planı olan Çevre Düzeni Planı'nda belirtildiği gibi batı-güney doğrultusunda ilerlemesini sağlayacak yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

Mevcutta planlanan havalimanı projesi, hızlı tren projesi, kayak merkezi gibi projeler bir an önce hayata geçirilerek kente canlılık katılmalıdır. Ayrıca çok kompleksli alışveriş merkezleri, teleferik, raylı sistem, tiyatro, müze, sergi alanları, spor tesisleri ve park alanları ile kent daha canlı hale getirilmelidir.

Yozgat şehir merkezinin bir diğer kentleşme sorunu, ulaşım, otopark ve altyapı sorunlarıdır. Bu sorunların çözümü için kişisel araç kullanımı minimize edilmeli, yaya yolları artırılmalı, taşıt yollarındaki düzensizlikler ve altyapı sorunları giderilmelidir. Ayrıca otopark yönetmeliği hükümleri uygulanarak otopark sorunlarına kesin çözümler üretilmeli, mümkün olan alanlarda açık ve kapalı otopark alanlarının oluşturulması gerekmektedir. Saat Kulesi ve Lise Caddesi civarındaki trafik sorunu kesin olarak çözülmeli, yer altı kapalı otopark ve işyeri projeleriyle şehre nefes aldırılmalıdır. Taşıt yolları imar mevzuatında belirtilen genişlikte olmalıdır. Yoğun yağışlar sonrası yollarda su birikmeleri önleyecek projeler uygulanmalı, ulaşım altyapısının ve estetik görüntüden uzak olan kaldırımların güçlendirilmesi gerekmektedir.

Yozgat şehir merkezinde imar planlarında yer alan yaya yolları uygulamaya geçirilmemekte ve bisiklet yolları bakımsızdır. Yayalaştırma için en uygun yerler Saat Kulesi, Çapanoğlu Camii ve Lise Caddesi istikametindeki bölgelerdir. Bu bölgeler taşıtlara kapatılarak, yaya yolları artırılmalı, ayrıca bisiklet yolları ve tramvay güzergahı önerilerek her saat canlı kalabilen caddeler oluşturulmalıdır. Yayaaların Yozgat merkezi iş alanında, yaya yollarında ve bölgelerinde, ağaçlı yaya yollarında ve meydanlarda yeşil alan içerisinde yürümeleri, at ve bisiklete binmeleri planlanmalıdır. Yerleşim alanlarında ise, yaya gezinme alanları, bisiklet yolları yeşil alanların içerisinde yer almalıdır. Bu alanlar kentliler için çevre duyarlılığı ve sevgisinin gelişmesinde önem taşımaktadır.

Bir diğer kentleşme sorunu ise, şehrin mevcut potansiyellerini ve kaynaklarını kullanmadaki yetersizliklerdir. Bu sorunların çözümü için, potansiyel enerji kaynaklarının ve turizm imkanlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Yozgat ili jeotermal enerji ve maden yatakları bakımından zengindir. İldeki jeotermal sahalar ve yeni sahalar araştırılarak bu alanlarda fizik tedavi merkezleri, balneoloji (kaplıca ve şifalı banyoların çeşitli hastalıklar üzerindeki etkilerini inceleyen bilim dalı) gibi çalışmalar uygulanarak enerjinin kullanımı daha işlevsel hale getirilebilir. Kaynakların akıllı yönetimi konusunda eğitim aktiviteleri ve programlar düzenlenmesi önemlidir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının en önemlilerinden biri olan jeotermal enerji, yenilenebilir olması, tespit ve üretiminin kolay olması, maliyetinin düşük olması, yatırımın çok kısa bir zaman içinde geri dönüş sağlaması, ayrıca diğer kaynaklara göre çevreye verilen zararının çok az olması sebebiyle öncelikle değerlendirilmelidir (Külekcı, 2009). Yozgat'ın sosyo-ekonomik gelişimi bakımından madencilik sektörü değerlendirilmeli, bu sektörde işgücü kapasitesi artırılarak ekonomik büyümeye katkı sağlanmalıdır (MTA, 2014).

Yozgat sanayisindeki en büyük sıkıntının limanlara uzaklık, pazar bulamama, cevher zenginleştirme, yeterince işletmeci ve kalifiye elemanın bulunmaması sorunu olduğu anlaşılmaktadır (ORAN, 2011b).

Şehrin gelişim hızını artıracak turizm projeleri (tarih, kültür, dağ, yayla, kayak, termal, sağlık, kongre turizmi ve eko turizm) hayata geçirilerek Yozgat şehrinde turizme ivme kazandıracak stratejiler uygulamaya konulmalıdır (Türkiye Turizm Stratejisi, 2007).

Çamlık Milli Parkında sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla kamp ve karavancılık gibi çevreye uygun turizm ve rekreasyon türleri belirlenerek Yozgat şehrinde turizmin gelişimi artırılmalıdır. Yozgat şehir merkezinde turizm potansiyellerini geliştirecek projeler üretilmeli, tur operatörlüğü, turizm acenteliği ve turist rehberliği faaliyetlerinin geliştirilmesi sağlanmalıdır. Yozgat'ın turistik alanlarının tur acentelerinin turizm rotalarına dâhil edilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Kentin ekonomik ve kültürel kalkınması bakımından turizm imkânlarını değerlendirmek önem taşımaktadır. Yozgat turizmini daha cazip hale getirmek amacıyla değişen tüketici tercihleri de dikkate alınarak tarih, kültür, dağ, yayla, kayak, termal, sağlık, kongre turizmi ve eko turizm gibi potansiyel turizm faaliyetleri geliştirilebilir.

Bir diğer kentleşme sorunu ise, Yozgat şehrindeki koruma ve kentlilik bilincindeki eksikliklerdir. Bu sorunların çözümü için caydırıcı yasal yaptırımlar uygulanmalı, çevreyi koruma konusunda eğitimler düzenlenmeli, yerel halk ve ziyaretçiler çevre konusunda bilinçlendirilerek daha yaşanabilir ve temiz çevreler oluşturulmaya çalışılmalıdır. Yozgat turizminin en önemli kaynağı olan Çamlık Milli Parkı ve göletinin korunmasına devam edilmeli, şehrin yeşil hava koridorları artırılarak bu bölgeyle bütünleştirilmelidir. Yozgat'ın üniversite, termal turizm, Çamlık Milli Parkı gibi belli başlı gelişime açık fonksiyonlarını geliştirerek ve koruyarak kentin bir kimlik kazanması ve kentlilik bilincinin oluşumu sağlanmalıdır.

Şehrin büyük oranda rekreasyon ihtiyacını karşılayan Çamlık Milli Parkında koruma-kullanma dengesi gözetilmesi ve doğal alanların yok olmaması için uygun bir yönetim planı hazırlanmalıdır (Dede, Ayten ve Yazar, 2005). Kimliksiz kentler başıboş biçimde ve sorunlarıyla birlikte büyümeye devam etmektedir. Kentler, zaman içinde planlı olarak kazandırılan kimlikleri nedeniyle insanlar tarafından tanınmaktadır. Sadece bu tanınma bile o kentin ekonomik yapı potansiyelini yüksek tutmada yeterlidir (Demir, 2006). Kentlilik bilinci ve kent kimliği kentin gelişimi bakımından önemlidir. Yozgat ilindeki kentleşme sorunlarının çözümüne yönelik ortak bilinç sağlanarak, çözüme odaklı projelerin bir an önce hayata geçirilmesi kentleşme sorunlarının çözümü için önem arz etmektedir.

Kaynaklar

1. Akarsu, A., http://ormanweb.sdu.edu.tr/2012/sunular/sunu_049.pdf Isparta, 2007.
2. Ayten, A.M. ve Dede, O.M., Milli Park Alanlarının Koruma ve Yönetim Sorunları: Yozgat Çamlık Milli Parkı Örneği, 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Kitabı, s.165, Ankara, 10-15 Eylül 2007.
3. Bademli, R., Mersin Kent Merkezi Çalışma Grubu Notları, Köprü ve Tüneller, Planlama ve Tasarım Öğrencilerine Notlar, 2, 56, 2003a.
4. Bademli, R., Mersin Kent Merkezi Çalışma Grubu Notları, Kent ve Yeşil, Planlama, 2, 44-52, 2003b.
5. Coğrafya-ı Mufassal, Memalik-i Devlet-i Osmaniye, Hicri 1304, s. 227, TBMM Kütüphanesi, 2014.
6. ÇDP, http://www.csb.gov.tr/db/mpgm/CDP_100000/ysk/ysk_PLAN_ACIKLAMA_RAPORU.pdf, 2013.
7. ÇDP, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 12.11.2013 tarihinde onaylanan Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Yozgat Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Arşivi, 2014.
8. ÇŞB, Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik, 3.bölüm İmar Planı Değişikliklerinde Uyulması Gereken Esaslar, Resmi Gazete Sayısı: 18916 Mükerrer, Resmi Gazete Tarihi: 02.11.1985.
9. ÇŞB, Yozgat Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Arşivi, 2014.
10. Dede, O.M., Ayten, A.M. ve Yazar, K.H., Characteristics and Problems Of A National Park Area Nearby An Urban Settlement: Case Study Of Yozgat "Çamlık" National Park In Türkiye, X. European Ecological Congress Organized By European Ecological Federation, Turkish Ecological Society, Ege University Center For Environmental Studies, Kuşadası, 8- 13 November 2005.
11. Demir, C., Kent Kimliği Geliştirme Sürecinde Mekânsal Model Tasarımı ve Kent Plancılarının Rolü, Planlama, 3, 117, 2006.
12. DTMP, Yozgat İlinde Doğa Turizmi Master Planı 2013 – 2023, Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2014.
13. Emür, S.H. ve Onsekiz, D., Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi-Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi, Erciyes Üniversitesi SBE Dergisi, 22,(1), 367, 2007.
14. Gümüşçü, M. ve Yenigün, K., Şanlıurfa'da İmar ve Altyapı Konusunda 2025'lere Bakış, İller Bankası Dergisi, 1, 1997.
15. Hasol, D., Tabanlıoğlu, H. ve Tekeli, D., Geleceğe Bırakmakta Olduğumuz Korkunç Miras: Çarpık Kentleşme, Yapı Dergisi, 115, 37, Haziran 1991.
16. İrgatoglu, A.N., Üniversite Kampusları Fiziksel Gelişim Planlaması ve Tasarımı: Yozgat Bozok Üniversitesi Erdoğan Akdağ Kampusu Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi FBE, s.220, 2011.
17. İHD, Yaya Hakları Bildirgesi, İnsan Hakları Derneği Çevre Komisyonu, <http://www.ihd.org.tr/index.php/d-hakk-mainmenu-65/tutum-belgeleri-yaya-haklari-bildirgesi.html>, 2012.

Çatalbaşı, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 30(3):

18. İller Bankası, Yozgat İlave Revizyon İmar Planı Açıklama Raporu Yozgat Belediyesi Arşivi. 2011.
19. İstatistikler, <http://www.yozgatkulturturizm.gov.tr/TR,91604/istatistikler.html>, 2015.
20. Kervankıran, İ. ve Kılıç, M., Yozgat İli'nde Jeotermal Kaynakların Kullanımı ve Turizm Açısından Önemi, Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı, Muğla, 4-6 Haziran 2014.
21. Küçükbay, H., Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştay Protokol Konuşması, Malatya, 16-17-18 Ekim 2003, Irgatoğlu, A.N., Üniversite Kampusları Fiziksel Gelişim Planlaması ve Tasarımı: Yozgat Bozok Üniversitesi Erdoğan Akdağ Kampusu Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi FBE, 2011.
22. Kulekçi, Ö.C., Yenilenebilir Enerji Kaynakları Arasında Jeotermal Enerjinin Yeri ve Türkiye Açısından Önemi, Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi, 1, (2), 83, 2009.
23. Kültür ve Turizm Temel Göstergeleri, <http://yozgat.gov.tr/sayfalar/1310-kultur-ve-turizm.html>, 2015.
24. MTA, http://www.mta.gov.tr/v2.0/turkiye_maden/maden_potansiyel_2010/Yozgat_Madenler.pdf, 2014.
25. ORAN, Planlama Birimi, Yozgat Turizm ve Sosyal Altyapı Sektörel Çalışma Grubu Raporu, Mayıs 2011a.
26. ORAN, Planlama Birimi, Yozgat Enerji ve Madencilik Sektörel Çalışma Grubu Raporu, Mayıs 2011b.
27. ORAN, TR72 Bölgesi 2014-2023 Mevcut Durum Analizi, 2014.
28. ORAN, Yenilenebilir Enerji & Sürdürülebilir Rekabet Mali Destek Programı, 2015.
29. Özgür, H., Kent Ormanlığı ve Yeşil Kuşaklar, Ekoloji ve Çevre Dergisi, 1, (3), 31, Haziran 1992.
30. Paksoy, N., Kendini Dönüştüremeyen Kent Yozgat, Değişen-Dönüşen Kent ve Bölge, Dünya Şehircilik Günü 28. Kolokyumu Kitabı, Cilt II, s.846, Şehir Plancıları Odası yayını, Ankara, 8-9-10 Kasım 2004.
31. Polat, L.Ö., İşli, D.Ö. ve Güngör, A., Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri ile Otobüs Terminal Konumunun Belirlenmesi Denizli Örneği, 12th International Symposium on Econometrics Statistics and Operations Research, Denizli, 26-29 Mayıs, 2011.
32. Röportaj, Yozgat Belediyesi İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü ve Kentsel Dönüşüm Birimi, 04.06.2014.
33. Sakin, O., Tarihten Günümüze Bozok Sancağı ve Yozgat , s.220, Doğu Kütüphanesi yayını, İstanbul, 2012.
34. SEGE, İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması Raporu, Kalkınma Bakanlığı Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü Arşivi, Mayıs 2003.
35. Sümer, G.Ç., Rize'de Kentleşme Süreci, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10, (1), 250, 2014.
36. Tunçer, M., Geleceği Planlamak, Türkiye'de Bölge - Kent Planlaması ve Kentsel Tasarım: Uygulama Sorunları ve Görüşler, 24. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu Kitabı, Şehir Plancıları Odası yayını, Ankara, 2000.
37. Turizm Aktiviteleri, <http://www.yozgatkulturturizm.gov.tr/TR,91648/turizm-aktiviteleri.html>, 2015.
38. TÜİK, <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/YOZGAT.pdf>, 2013.
39. TÜİK, Yıllara Göre İl Nüfusları, <http://www.tuik.gov.tr>, 2014.
40. Türkiye Turizm Stratejisi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 2007.
41. Yenigün, K. ve Şenocak, M.İ., Kentsel Altyapı Projelerinde Ön Çalışmalar ve GAP Özelinde Bazı İrdelemeler, II. Ulusal Kentsel Altyapı Sempozyumu Kitabı, s.393, Adana, Kasım 1999.
42. Yozgat Belediyesi, Yozgat İmar Planı Araştırma Raporu, Yozgat Belediyesi Arşivi, 2008.